

Güne Düşen Gölgeler

Turan KARATAŞ

Günce ya da günlük tutmak, daha da cesur davranıp bunları yayımla(t) mak, edebiyat tarihimizde; kültürel geleneğimizde çok rastlanır bir uğraşı değildir. Okur huzuruna çıkma amacı hiç aklına düşmeden salt yazmak, yaşadıklarını yazarak anlamlı kılmak isteyen, ağır vakitlerin duyarlılığını veya kimi sırlarını yazıyla paylaşan gizli günlükçüler olduğu gibi; yazı mesleğinde itibarlı bir mevkinin sahibi olup da yayımlanmak üzere güne not düşenler de vardır. Birincilerin yazdıkları sakınımsız, sansürsüz bir duygu ve düşünce yumağıdır. İkinciler hesaplı kitaplıdır; orda her duyuya, düşünüşe huzura çıkması için izin verilmez. Yaşayan bir yazarın hayatta iken yayımlanan günlükleri böyledir. Birincileri okumak, nadiren nasip olur yeryüzü insanlarına. Dünya durağından ayrıldıktan sonra arkada kalanların insafına, anlayışına kalmıştır; ölenin gizli dünyasını okur kamusuna açmak. Ne olursa olsun, yazanı yaşarken yayımlanan günlüklerde de yer yer bir içtenlik, özel tarihin dumanı buğulanır. Onların da okunmaya değer bir tarafı bulunabilir. Bu düşünceden hareketle, yaklaşık yirmi yıl önce defterime düşen yaşantı gölgelerini ya da okuma kırıntılarını huzurunuzda çıkarıyorum. Şurasına burasına küçük fiskelerle dokunarak.

25 Nisan 1994 - Tokat

Erzurum'da çıkan *Palandöken* dergisinde yayımlanan günlüklerimin sonuncusu 25 Ekim 1993 tarihini taşıyor. Defterimi, Tokat'a gelişimizden 4 gün sonra elime almışım en son. O günden bugüne tamı tamına 6 ay geçmiş, yarım yıl. Bu süre içinde tek satır yazmadım günlüğüme. Bunun iki önemli sebebi var: Birincisi ve en önemlisi; Erzurum'dan Tokat'a naklim. Daha doğrusu şu; eğer Erzurum'da kalsaydım *Palandöken*'e verdiğim sözü yerine getirecek ve yayımlanmak üzere günlüklerime devam edecektim. Tokat'a gelince, beni yazmaya zorlayan en önemli neden ortadan kalkmış oldu. Yazmayışımın ikinci sebebi, doktora tezimin verdiği meşguliyetti. Şükür Allah'a bu uzun ve yorucu maratondan kurtuldum. Yirmi bir gün önce doktor oldum.

Çok önemli gelişmeler oldu şu geçen altı ay içinde. Gerek toplum gerekse benim hayatımda epeyce bir değişme gözlemledim. Unutamadığım olaylar var. Biri var ki uzun yıllar hafızalardan silinmeyecektir. Belki de yalnız benim gibi düşünenlerin belleğinde kalacak, bilemiyorum. Fakat her hâlükârda tarihin de kaydedeceği 27 Mart 1994 yerel seçimlerinin sonucunu ülkemizdeki bir kesimin hazımsızlığı tam bir kara mizah örneğidir. Bu türden insanların demokrasi anlayışından çok, önyargılarının sebebini merak ediyorum. Birkaç gün önce, seçim sonuçlarını değerlendirmek üzere televizyonda konuşan birine ister istemez kulak kabarttım ve o siyasal görüşün mensupları adına üzüldüm. Mealen diyordu ki o zat: “Ne yapalım bunlar da [seçimi kazananlar] bu vatanın yurttaşları. Beş yıl bunlara tahammül edeceğiz!” Neler neler geldi de dilime, söyleyemedim. Hüzünle tebessüm ettim. Şair ne güzel ifade etmiş hâlimi:

Neler çeker şu gönül söylesem şikâyet olur.

Bu geçen 6 ay içinde sevdiğim insanların ölümüne de üzüldüm. Bunlardan biri Kamil Koşapınar’dı. Daha ömrünün baharında, 24-25 yaşlarında olan bu güzel insanın ölümü çok dokunaklı oldu benim için. *Zaman* gazetesinin muhabirliğini yapan, Erzurum’un bu mert ve aydın yürekli evladı, erken veda etti hayata. Hep tebessüm ederdi Kamil. Suratının asık olduğunu hatırlamıyorum. Her karşılaşmamızda “vay hocam, nerelerdesin” deyip candan kucaklayışı hep gözümün önünde. Bir süre aynı semtte (Dadaşkent’te) oturduk. Sabah 8:30 otobüsünde karşılaştık en çok. Kalabalığın içinden uzaktan el kol işaretleriyle beni yanına çağırır ve en arka koltuktaki yerini mutlaka bana verirdi. Tokat’a gelişimden haberi yokmuş. İki ay sonra Erzurum’a gittiğimde gazetenin bürosunda ziyaret ettim. Biraz sitem etti. “Ya hocam, ne zamandır görüşemiyoruz, nerdesin Allah aşkına” dedi. Bir anda üzüldüm. Kamil bu kadar dalgın olamazdı. Sonra anlaşıldı, Tokat’a gelirken büroya uğradığımda Kamil yokmuş. İletilmek üzere not bırakmışım, ancak ulaşmamış Kamil’e. En acısı da, galiba ölümünden birkaç ay önce nişanlanmıştı. Gencecik yüreğine bir hayat arkadaşı bulmanın mutluluğunu kaç gün, kaç ay tattı, bilemiyorum. Muradına eremedi Kamil... Ruhun şâd olsun aziz kardeşim...

26 Nisan 1994

Türk romanın son yıllarda yetiştirdiği en güçlü kalemlelerinden Tarık Buğra’yı da geçtiğimiz günlerde kaybettik. Cins bir kafa, cins bir kalemdi Buğra. İbiş’in *Rüyası*’nı okuyalı yıllar oldu, unutamadığım romanlardan. Geçen yıl içinde okuduğum *Yağmur Beklerken*, dilimde buruk bir tat bıraktı, zihnimde yakın tarihe ilişkin ciddi sorular uyandırdı. Romanın başkahramanı Hayri, çoğu kez Tarık Buğra’yı hatırlattı. Hukuk tahsili görmüş bu kasabalı avukat, mütevazı dünyası ve küçük inançsızlıklarıyla, doğrusu töresel

inançlarla çevrelenmiş, sınırları belirlenmiş ruhi dünyasıyla ne kadar da Tarık Buğra'ya benziyordu. Tıp ve hukuk öğrenimlerini yarıda bırakan Tarık Buğra, 'Küllük kültür merkezi'nden mezun olmuş. Briç oynamayı da burada öğrenmiş. Şimdiye kadar bilmediğim/duymadığım 'kumar tutkusu' da bu kahvede kök atıp filizlenmiş, ayrık otu gibi ruhunu sarsıp durmuş. Küllük'te başlayan ve zihne bir virüs gibi giren bu kötü huy yıllar geçmesine karşılık küllenip kapanmamış. Hep rahatsız edip durmuş Tarık Buğra'yı. Hepimizin bir yığın zaafı var. İnsan dört başı mamur olamıyor ki. Ne ki, hepimiz gibi genel insanlık nakızasından nasibini alan Tarık Buğra, iyi bir romancıydı. Güzel eserler bıraktı geride. Kültürümüze adadı ömrünü.

Bundan yirmi iki gün önce, doktor unvanını aldım. İki profesör, biri doçent üç kişilik jüri, hazırladığım tezi başarılı buldu ve Türk edebiyatı doktorluğuna layık gördüler. Asıl söyleyeceğim, bu sayede, Ankara Üniversitesi DTCF öğretim üyesi Doç. Dr. Ramazan Kaplan'ı tanıdım. Tez savunmama jüri üyesi olarak gelen Kaplan, güzel insanlardan biri. "Adam insan" yani. Mesleğini seven, titiz bir akademisyen, iyi bir hoca.

Tokat'a geldikten sonra, ismini duyup da şahsen tanımadığım bir güzel insanı, kader karşıma çıkardı. Genç şairlerimizden Hüseyin Atlansoy. Atlansoy'u başı önünde, dalgın ve yayvan yürüyüşüyle gördüm ilkin fakültenin koridorunda. Daha önce *Dergâh*'ta gördüğüm fotoğrafı, yanımdan geçip giden şair Atlansoy'dan farklı bir imaj bırakmıştı zihnimde. Şükür ki fakültemizdeki yer sıkıntısı, Hüseyin'in bizim odamıza (Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü araştırma görevlilerinin oturduğu odaya) verilmesine neden oldu. İntihar *İlacı* şairi, zorlukların, sıkıntıların barikatlarından geçerek gelmiş sosyoloji uzmanlığına. Utangaç ve mahzun bir duruşu var. Tahmin edemeyeceğimiz kadar alçakgönüllü ve saygılı. Teklifinizi anında kabul ediyor ve yakınlığını esirgemiyor. Durup durup "hey gönlüm hey" demesine zamanla alışıyorsunuz. Çayı seviyor. Tekel 2000 sigarasını keyifle içmeye geçmeden önce, iki parmağının arasına alıp burnuna götürmesi ve tütünün kokusunu derin derin içine çekmesi de kendine has. Atlansoy, Tokat'ın küçüklüğünü, ilhamını tahdit eden bir unsur olarak görüyor. Ve durup durup "hocam buraya geldim geleli uzun şiirler yazamıyorum" diyor. Bu sözün arkasından gitmek lazım. Coğrafyanın, ya da harici şartların şairi ne kadar etkileyip etkilemediğini enine boyuna düşünmek gerekiyor. Şu anda yüksek lisans eğitimi nedeniyle Kırıkkale'de bulunan Altınsoy'un uzunca bir şiir yazdığını haber aldım. Kırıkkale de küçük bir kent, ama yakınında Ankara var. Yoksa şairin antenleri uzak mesafelere mi ayarlı? Alıcılar ya da vericiler gibi...

Dergah'ın 47. sayısında (Ocak 1994) Mustafa Özel'le edebiyat, iktisat ve siyaset üzerine bir söyleşi yapılmış. Özel'in bir tespitinin altını çiziyorum: "*Tanpınar, Yahya Kemal'in 'üstadını gölgede bırakan' talebesidir. Şiirde ona*

nisbetle ne kadar acemi, ne kadar çocuksa, nesirde (yani düşünce) o kadar üstündür.”

DergininaynısayısındaSüleymanUludağ’ınKazakistanSeyahatnamesi’nin 1. kısmı yer alıyor. Uludağ, Belbulak’ta katıldığı kursa dair izlenimlerini anlatıyor. Kursu, ders vermek üzere Mısır’dan gelen Abdurrahman Hüseyin’in bir tespiti naklediyor Uludağ: “Bazı Arap dil bilginlerine göre Arapçada kelime ve seslerle bunların anlamları arasında sıkı bir bağlantı var. Mesela ‘haram’ kelimesinin telaffuzu dudakların birbirine yapışması, yani ağzın kapanmasıyla son bulur. Bu, haram lokma ağzıma girmeyecek, haram söz ağzımdan çıkmayacak anlamına gelir. ‘Helal’ kelimesi telaffuz edilirken ağız açılır. Bu demektir ki helâl lokma yer, helâl söz söyleriz. Araplar vedâ kelimesini pek sevmezler. Zira bu kelime, ‘hiç arzu edilmeyen ayrılık’ anlamına gelir. Araplar bu kelimeyi yazarken bile bu anlama imada bulunurlar. Vedâ kelimesinin esas harfleri olan vav, dal, ayın harfleri ayrı ayrı yazılır. Ve bununla ayrılığa işaret edilir.”